

KATHOLIEKE UNIVERSITEIT LEUVEN

DEPARTEMENT ECONOMIE

LEUVENSE ECONOMISCHE STANDPUNTEN

2005/108

Worden vrouwen gediscrimineerd op de arbeidsmarkt?

Een micro-econometrische analyse voor België

Jozef Konings¹

April 2005

D/2005/2020/14

¹ CES, Departement Economie, Katholieke Universiteit Leuven, Naamsestraat 69, 3000 Leuven, België, email: joep.konings@econ.kuleuven.be, www.econ.kuleuven.be/joep.konings, Tel.: 016 32 68 20, 0475 58 01 04, Gewoon Hoogleraar Economie, Katholieke Universiteit Leuven. Studie gemaakt ter gelegenheid van het 50 jarig bestaan van het CES, KUL. Ik dank Reinhilde Veugelers en Patrick Van Cayseele voor nuttige suggesties. Ik dank ook Damiaan Persyn voor assistentie.

Verantwoordelijke uitgever: Professor Patrick Van Cayseele
Faculteit der Economische en Toegepaste
Economische Wetenschappen

De “Leuvense Economische Standpunten” worden opgevat als een vrije wetenschappelijke tribune waarin de stafleden van het Departement Economie en van haar onderzoekseenheid, het Centrum voor Economische Studiën, opiniërende studies en essays publiceren. De opzet bestaat erin om op bevattelijke wijze een reeks van inzichtsverhelderende en beleidsoriënterende economische standpunten te brengen. Onze beweeglijke wereld heeft hieraan wel behoefte.

Dergelijke reeks zal uiteraard verschillende opinies en denkstromingen brengen.

Leuvense Economische Standpunten zullen alleen de visie van de auteur vertolken. Zij kunnen dus niet doorgaan als de visie van een instelling.

Adres voor bestellingen:

Centrum voor Economische Studiën
Naamsestraat 69
B - 3000 Leuven

www.econ.kuleuven.be/CES
ces@econ.kuleuven.be

Prijs per aflevering: 6 EURO
Postcheque: 000-0544830-78

Telefoon: 016/32.67.25

Samenvatting

Deze studie maakt gebruik van de Panel Studie van Belgische Huishoudens (PSBH) om op basis van meer dan 2000 ondervraagde individuen in de periode 1998-2002 na te gaan in welke mate de loonkloof tussen mannen en vrouwen kan worden verklaard aan de hand van objectieve karakteristieken, zoals opleidingsniveau enerzijds en discriminatie anderzijds. Deze studie maakt gebruik van een standaard statistische methode, de Oaxaca-Blinder decompositie, om discriminatie in termen van verloning te analyseren op de arbeidsmarkt in België.

Vrouwelijke arbeidskrachten verdienen gemiddeld 75% van het netto loon van hun mannelijke collega's. Dit loonverschil kan deels worden verklaard door objectieve criteria zoals onder meer het soort job, de scholingsgraad, de sector waarin men werkt en het aantal uren arbeid dat men levert. Echter, een persistente loonhandicap van 17% tussen vrouwen en mannen blijft bestaan zelfs nadat rekening gehouden wordt met de verschillende karakteristieken van vrouwen en mannen. Met andere woorden meer dan 50% van de geobserveerde loonkloof tussen vrouwen en mannen dient toegeschreven te worden aan discriminatie. Daarenboven is deze discriminatie sterker bij laaggeschoolden. Ten slotte blijkt toenemende concurrentie in de productmarkt gunstig te zijn om discriminatie te verminderen, wat consistent is met de standaard economische theorie.

Gelijkaardige resultaten worden ook gevonden in andere studies voor andere Europese landen. Ruim een halve eeuw nadat het beginsel van gelijke beloning voor mannelijke en vrouwelijke werknemers voor werk van gelijke waarde ingeschreven werd in de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, blijft een persistente ongelijkheid tussen vrouwen en mannen bestaan.

1. Inleiding

In 1948 werd het beginsel van gelijke beloning tussen mannelijke en vrouwelijke werknemers voor werk van gelijke waarde ingeschreven in de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens. Bijna 6 decennia later moeten we echter vaststellen dat er nog steeds een loonkloof bestaat tussen mannen en vrouwen. Dit wordt geïllustreerd in Figuur 1, die op basis van de gedetailleerde gegevens van individuele personen, ondervraagd in de periode 1998-2002, de evolutie van het gemiddeld netto maandinkomen van mannelijke en vrouwelijke werknemers weergeeft. Vrouwen verdienen gemiddeld 75% van het netto loon van mannen en dit verschil blijkt redelijk persistent te zijn over de tijd heen, alhoewel we opmerken dat in het jaar 2002 de loonkloof is afgenomen tot 79%. Gelijkaardige verschillen in loon tussen mannen en vrouwen worden ook in andere landen waargenomen, zoals aangegeven in tabel 1. Tabel 1 geeft de ratio tussen het salaris van vrouwen en dat van mannen weer. We merken op dat er internationaal verschillen bestaan, maar dat de loonkloof over de tijd wel is afgenomen.

Ondertussen werden er verscheidene theorieën naar voren geschoven ter verklaring van deze ongelijkheid die niet alleen in België, maar ook in andere landen hardnekkig blijft bestaan. Sommige theorieën verwijzen naar objectieve factoren, zoals verschillend opleidingsniveau, type van beroep en sector, andere duiden dan weer op de aanwezigheid van verborgen mechanismen die tot discriminatie leiden. Het doctoraatsproefschrift van de Nobelprijswinnaar economie Gary Becker (1971) handelde over een economische theorie over discriminatie die ervan uitgaat dat discriminatie een gevolg is van preferenties van werkgevers en/of werknemers die een ongenoegen ervaren om bijvoorbeeld met vrouwen of kleurlingen te werken. Dergelijk “disutility” komt dan tot uiting in een discriminatiecoëfficiënt die aanleiding geeft tot het betalen van een lager loon aan vrouwen.

Het doel van deze studie is om na te gaan in welke mate de geobserveerde loonkloof tussen mannen en vrouwen kan worden verklaard aan de hand van objectieve factoren, zoals opleidingsniveau en andere factoren en anderzijds om na te gaan of de geobserveerde loonkloof eerder te wijten is aan discriminatie tegen vrouwen. Vooral het identificeren of er al dan niet discriminatie bestaat tegen vrouwen is van groot maatschappelijk belang in het licht van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens. Deze studie gaat op een systematische en econometrische manier na in

welke mate de loonkloof te wijten is aan discriminatie². Hiervoor wordt gebruik gemaakt van een representatieve gegevensbank waarin gedetailleerde informatie over personen wordt gerapporteerd zoals de leeftijd, opleidingsniveau, type beroep, sector waar men werkzaam is enz.. De methode die wordt gebruikt is gebaseerd op de Oaxaca-Blinder decompositie die is ontwikkeld en toegepast om allerlei vormen van loondiscriminatie te onderzoeken en die vaak in gerechtszaken in de VS werd gebruikt.

In de volgende paragraaf wordt de statistische methode uiteengezet, paragraaf drie geeft een samenvatting over de gegevens die gebruikt worden, de vierde paragraaf rapporteert en bespreekt de resultaten. Paragraaf vijf formuleert een besluit.

2. Methode

Ik maak gebruik van de decompositie van Blinder (1973) en Oaxaca (1973) om verschillen tussen de gemiddelde lonen te schatten tussen mannen en vrouwen. Zowel voor mannelijke als voor vrouwelijke werknemers wordt een ‘Mincer-type’ loonvergelijking geschat³:

$$\ln Y_i = \beta_i X_i + \varepsilon_i, \quad i=M, V \quad (1)$$

waarbij Y_i het netto maandloon voorstelt, M en V staat voor respectievelijk mannen en vrouwen, β_i een vector van te schatten coëfficiënten, X_i een vector van allerlei karakteristieken, zoals leeftijd, uren gewerkt, opleiding en ε_i is een stochastische storingsterm.

Het verschil in de gemiddelde lonen kan dan worden geschreven als

$$\overline{\ln Y_M} - \overline{\ln Y_V} = \hat{\beta}_M(\overline{X_M} - \overline{X_V}) + (\hat{\beta}_M - \hat{\beta}_V)\overline{X_V} \quad (2)$$

² Veugelers (1989) toonde aan in de context van een econometrisch model van loononderhandelingen in België dat het loon voor vrouwen beduidend lager lag dan dat van mannen. Haar studie was gebaseerd op sectorgegevens, terwijl deze studie zich specifiek toespitst op de discriminatiecoëfficiënt gebruikmakend van individuele gegevens van personen. Gannon, Plasman, Rycx en Tojerow (2005) bestuderen voor 6 Europese landen, waaronder België, in welke mate de loonkloof (in 1995) tussen mannen en vrouwen kan worden verklaard aan de hand van sector-effecten en vinden dat sectoren tussen de 0 en de 29% van de loonkloof kunnen verklaren. Plasman en Sissoko (2004) doen een gelijkaardige studie voor 5 Europese landen, maar verwijzen naar het jaar 1995.

³ Mincer (1974)

waarbij de eerste term aan de rechterzijde van vergelijking (2) de verschillen in de gemiddelde karakteristieken tussen mannen en vrouwen weerspiegelt, geëvalueerd aan de vergoeding die mannen daarvoor ontvangen (de geschatte β_M van vergelijking (1)). Merk op dat deze term nul zou zijn indien vrouwen en mannen dezelfde karakteristieken zouden hebben. De tweede term in (2) geeft het verschil in vergoedingen, geëvalueerd aan de gemiddelde karakteristieken van vrouwen. Deze term is positief indien een werkgever mannelijke karakteristieken, zoals scholing, hoger waardeert dan vrouwelijke. Een positieve tweede term in (2) is een indicatie van discriminatie. Heel wat studies in de VS hebben aangetoond dat deze tweede term positief is voor vrouwen, maar ook voor zwarte en hispanic werknemers (bv. Gwartney en Long, 1978, Reimers, 1983, Carlson en Swartz, 1988).

Figuur 2 illustreert de essentie van de methode om discriminatie te detecteren. Om de voorstelling eenvoudig te houden, wordt het verband tussen loon en opleiding (het aantal jaren scholing) genomen. Op de horizontale as staat het aantal jaren scholing, op de verticale as het inkomen. Zoals ze nu is getekend, is zowel het intercept als de helling van de relatie tussen loon en opleiding voor mannen hoger. Met andere woorden, mannen beginnen reeds met een hoger loon (hoger intercept), daarenboven hebben ze een hogere return door een extra jaar scholing te volgen (stijlere helling). De geobserveerde gemiddelde loonkloof tussen mannen en vrouwen wordt gegeven door het verticale verschil ($\bar{Y}_M - \bar{Y}_V$). De gemiddelde vrouw met \bar{X}_V jaren scholing zou Y^*_V verdienen indien ze zou “worden behandeld als een man”. Het verschil ($Y^*_V - \bar{Y}_V$) is bijgevolg het deel van de geobserveerde gemiddelde loonkloof dat kan worden toegeschreven aan discriminatie. Een deel van de geobserveerde loonkloof kan ook worden toegeschreven aan het feit dat de gemiddelde man meer jaren scholing heeft gevolgd dan de gemiddelde vrouw. Het verschil ($\bar{Y}_M - Y^*_V$) is het deel van de loonkloof dat kan worden toegeschreven aan de verschillende scholingsgraad tussen mannen en vrouwen.

Een kritiek op de Oaxaca-Blinder decompositie is dat het onmogelijk is om met alle karakteristieken van mannen en vrouwen rekening te houden zodat ten onrechte een deel van de loonkloof wordt toegeschreven aan discriminatie. Dit kan zeker een rol spelen wanneer wordt nagegaan of zwarte werknemers gediscrimineerd worden. Het kan bijvoorbeeld zijn dat zwarten naar minder goede scholen gaan dan blanken. Indien dit niet kan worden opgenomen in de loonvergelijking wordt het effect van discriminatie overschat. In de Belgische context en in de context van discriminatie tegen vrouwen is het weglaten van dergelijke variabelen echter minder evident. De

kwaliteit van opleiding in België is vergelijkbaar tussen mannen en vrouwen en ook andere institutionele structuren lijken vergelijkbaar te zijn tussen mannen en vrouwen.

3. De PSBH Gegevensbank en de ‘Mincer’ Loonvergelijking

In deze studie wordt gebruik gemaakt van de *Panel Studie van Belgische Huishoudens* (PSBH, web site: www.psbh.be). Het gaat om een representatieve steekproef van Belgische huishoudens en personen die op regelmatige basis worden bevraagd over allerlei sociale en economische aspecten, zoals familiale toestand, onderwijsniveau, salaris, leeftijd, type van beroep, sector waarin men werkt en dergelijke meer. Voor deze studie wordt gebruik gemaakt van een panel van individuele gegevens tussen de periode 1998-2002.

Tabel 2 geeft een samenvatting van de voornaamste gegevens die werden gebruikt in de analyse. Ongeveer één derde van de ondervraagden is hooggeschoold, d.i. houder van een hoger diploma (na secundair onderwijs). Gemiddeld werken mannen meer uren dan vrouwen en zijn mannen eerder actief in de privé sector in vergelijking met vrouwen. Opvallend is het loonverschil tussen mannen en vrouwen. Het netto-maandloon bedraagt gemiddeld 61000 oude BEF voor mannen of 1512 Euro, voor vrouwen bedraagt dit slechts 46000 oude BEF of 1140 Euro. Dit is opmerkelijk vermits gemiddeld gezien mannen en vrouwen min of meer gelijkaardige karakteristieken hebben.

Om dit meer systematisch te analyseren zal eerst een ‘Mincer’ type loonvergelijking voor mannen en voor vrouwen worden geschat. De volgende verklarende variabelen worden opgenomen in zowel de vergelijking voor mannen als die voor vrouwen: aantal uren dat men werkt, de leeftijd (dit kan worden geïnterpreteerd als een proxy voor ervaring), echtelijke situatie (gehuwd, gescheiden, weduwe, alleenstaand), indicatoren van de scholingsgraad, een indicator of de persoon werkt in de privé-sector, een indicator of de persoon Belg is of niet, regio dummies, indicatoren die het type beroep weergeven en ten slotte 2-digit sector controles waarin de persoon werkzaam is. Dit is van belang omdat bepaalde sectoren typisch gezien hogere lonen betalen dan andere sectoren en omdat bepaalde sectoren vaak meer vrouwen dan mannen aantrekken.

In een tweede stap worden dan de geschatte resultaten van de loonvergelijkingen gebruikt om na te gaan in welke mate de loonkloof kan worden verklaard aan de hand van de geobserveerde karakteristieken van de individuen. Tabel 3 geeft de resultaten

van de ‘Mincer-loon’ vergelijkingen voor gans de steekproef. Hieruit blijkt dat scholing een positief effect heeft op zowel het loon van mannen als van vrouwen en dat de return van scholing vergelijkbaar is tussen mannen en vrouwen. In vergelijking met laaggeschoolden (geen diploma secundair onderwijs) verdienen personen met een diploma hoger onderwijs of universiteit gemiddeld 20% meer per maand. Verder blijkt dat gehuwde mannen gemiddeld meer verdienen dan alleenstaanden (de dummy variabele die niet werd opgenomen en dus de ‘benchmark’ weerspiegelt), maar dit effect kan niet worden gevonden bij vrouwen. Ervaring, gemeten door leeftijd, heeft ook duidelijk een positief effect op het gemiddeld netto-maandloon. Deze resultaten worden vervolgens gebruikt om na te gaan of de loonkloof tussen mannen en vrouwen te wijten kan zijn aan discriminatie. Dit wordt in de volgende paragraaf toegelicht.

4. Discriminatie?

In tabel 4 worden de resultaten van de Oaxaca-Blinder decompositie voor gans de steekproef weergegeven. In kolom (1) is de decompositie uitgevoerd over alle jaren heen. De gemiddelde loonkloof tussen mannen en vrouwen bedraagt 31.1%. Deze loonkloof reduceert tot 17.4% indien men rekening houdt met de geobserveerde karakteristieken zoals hierboven beschreven en daarom dient dit deel van de loonkloof wellicht toegeschreven te worden aan discriminatie. Met andere woorden meer dan helft van de geobserveerde loonkloof tussen mannen en vrouwen kan worden toegeschreven aan discriminatie.

In kolom (2) wordt dezelfde decompositie uitgevoerd maar voor 1998 en in kolom (3) voor het jaar 2002. Het is duidelijk dat de loonkloof in 1998 groter was en dat dit ondermeer kan toegeschreven worden aan meer discriminatie, meer dan 70% van het geobserveerde loonverschil kan worden toegeschreven aan discriminatie. In 2002 is de discriminatiecoëfficiënt sterk afgenomen tot 55%. Deze daling van de discriminatiecoëfficiënt kan het gevolg zijn van een meer gericht gelijke kansen beleid dat de jongste jaren is gevoerd.

Een gelijkaardig resultaat werd gevonden door Plasman en Sissoko (2004) die tevens gebruik maken van micro economische gegevens voor het jaar 1995 om de ‘gender’ wage gap in België, Denemarken, Spanje, Ierland en Italië te bestuderen. Zij vinden dat 58.4% van de loonkloof tussen mannen en vrouwen in België te wijten is aan discriminatie. In de andere landen die zij bestudeerden is dit hoger en varieert dit tussen de 60% (Ierland) en 93.6% (Denemarken).

Vaak wordt investering in opleiding aangehaald om de (gelijke) kansen op de arbeidsmarkt te verhogen. Daarom wordt nagegaan in welke mate de discriminatiecoëfficiënt gebonden is aan de scholingsgraad van werknemers. Om de problematiek eenvoudig samen te vatten: worden laag opgeleide vrouwen meer gediscrimineerd dan hoog opgeleide vrouwen? De resultaten van de Oaxaca-Blinder decompositie worden samengevat in tabel 5, waarbij telkens de resultaten voor hogeschoolden, semi-geschoolden en laaggeschoolden worden weergegeven. De categorie hogeschoolden verwijst naar personen die houder zijn van een diploma hoger of universitair onderwijs, semi-geschoolden verwijst naar de groep van personen met een diploma secundair onderwijs en de laaggeschoolden zijn diegenen die geen secundair diploma op zak hebben.

De resultaten in tabel 5 zijn opmerkelijk. De discriminatiecoëfficiënt net zoals de loonkloof lijkt toe te nemen naarmate de scholingsgraad afneemt. Echter discriminatie tegen vrouwen blijft bestaan ook voor de hogeschoolden, waar 42% van de loonkloof kan toegeschreven worden aan discriminatie. Voor laaggeschoolden echter is de discriminatiecoëfficiënt bijna 70%. Dit suggereert dat laaggeschoolde vrouwen een dubbele prijs betalen. Enerzijds hebben ze een lager loon omdat ze laaggeschoold zijn, maar daarenboven worden ze ook nog meer gediscrimineerd.

In een laatste experiment trachten we na te gaan in welke mate de theorie van discriminatie van Garry Becker een leidraad kan bieden om discriminatie te verminderen in de samenleving. Volgens Becker zou het creëren van concurrentiële markten moeten bijdragen tot het verminderen van discriminatie. Indien ondernemingen goedkopere werknemers kunnen aanwerven (door enkel vrouwen aan te werven) dan zorgt de concurrentie op de goederenmarkt ervoor dat die ondernemingen die duurdere mannelijke werknemers in dienst hebben te hoge kosten hebben en bijgevolg kunnen worden weggeconcentreerd door de ondernemingen met vrouwelijke werkkrachten die goedkoper zijn. Hierbij wordt aangenomen dat vrouwelijke en mannelijke werknemers perfecte substituten zijn. Om een indicatie te krijgen of dit effect potentieel meespeelt rapporteer ik in tabel 6 de gemiddelde loonkloof tussen mannen en vrouwen en het percentage dat te wijten is aan discriminatie in enerzijds sterk concurrentiële sectoren en anderzijds weinig concurrentiële sectoren. Concurrentie wordt gemeten door de concentratiegraad in de productmarkt, gemeten door de Herfindhal index. Sectoren met een concentratiegraad boven 15% zijn sectoren met zwakke concurrentie, terwijl sectoren met een concentratiegraad die lager is dan 15% gekenmerkt worden door sterkere concurrentie. Enerzijds kan opgemerkt worden dat de loonkloof tussen mannen en vrouwen groter

is in sterk concurrentiële sectoren. Anderzijds lijkt deze loonkloof minder het gevolg te zijn van discriminatie in sterk concurrentiële sectoren. De discriminatiecoëfficiënt in sterk concurrentiële sectoren is 57%, in sectoren met zwakke concurrentie is die bijna 70%! Dit suggereert dat de theorie van Becker in zekere mate wordt bevestigd, alhoewel discriminatie nog steeds blijft bestaan, ook in de sterk concurrentiële sectoren. Dit suggereert ook dat een beleid gericht op het scheppen van concurrentiële markten voor een deel de discriminatie kan verminderen.

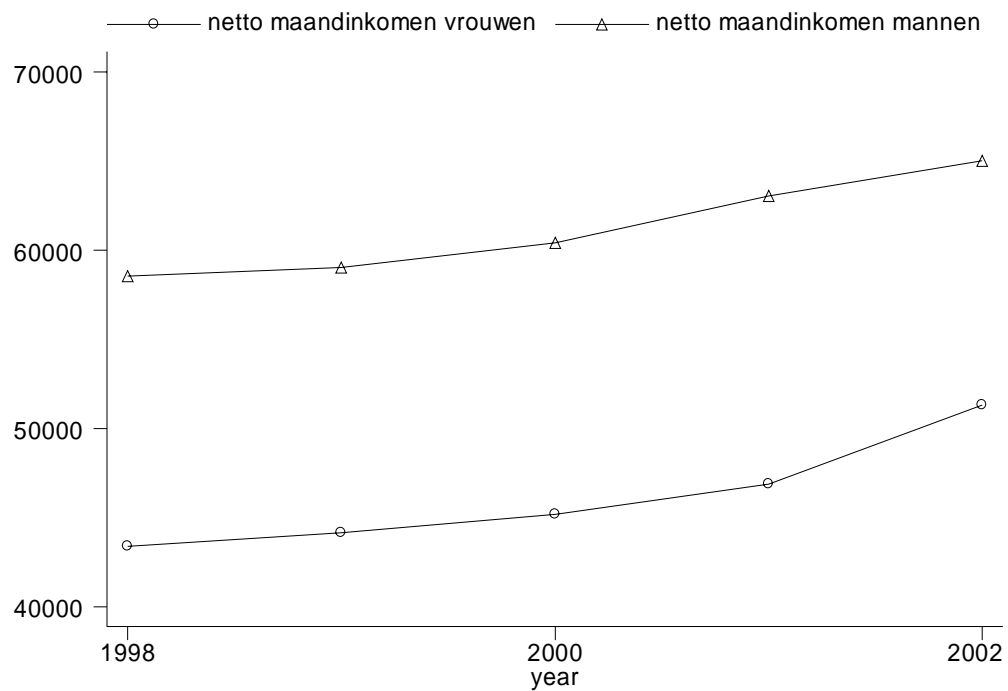
Een potentieel probleem van de huidige analyse is dat maar één zijde van de arbeidsmarkt wordt beschouwd, echter weinig is geweten over het type van ondernemingen waarin mannen en vrouwen werken. In de analyse werd weliswaar rekening gehouden met de sector (gedefinieerd op 2-digit Nace niveau) waarin men werkt, maar zelfs binnen sectoren bestaan er grote verschillen tussen ondernemingen. Heterogeniteit tussen ondernemingen in termen van hun winstgevendheid kan ook bijdragen tot een verklaring van de loonkloof, zodat de discriminatiecoëfficiënt lager zou zijn. Hiervoor zijn gekoppelde gegevensbanken van de financiële gegevens van ondernemingen enerzijds en de persoonlijke karakteristieken van werknemers anderzijds nodig. Rycx en Tojerow (2004) gebruiken een dergelijke gekoppelde gegevensbank voor België die betrekking heeft op het jaar 1995. Zij vinden dat gemiddeld genomen vrouwen 23.7% minder verdienen dan mannen, maar dat dit voor een groot deel kan worden verklaard door de lage winstgevendheid van ondernemingen waar vrouwen werken. Maar zelfs indien hiermee rekening wordt gehouden, blijft er nog een discriminatiecoëfficiënt bestaan.

5. Besluit

Dit standpunt maakt gebruik van een unieke gegevensbank van individuele gegevens van personen om op een econometrische wijze na te gaan in welke mate de loonkloof tussen mannen en vrouwen het gevolg is van discriminatie. Discriminatie verklaart meer dan 50% van de geobserveerde loonkloof tussen mannen en vrouwen, alhoewel de discriminatiecoëfficiënt lijkt af te nemen over de tijd. Dit kan een reflectie zijn van een meer gericht gelijke kansenbeleid.

Discriminatie lijkt een groter probleem te zijn voor de laaggeschoolden. Bijna 72% van de geobserveerde loonkloof tussen mannen en vrouwen die laaggeschoold zijn kan worden toegeschreven aan discriminatie. Discriminatie ten slotte lijkt af te nemen naarmate markten meer concurrentieel zijn. Dit suggereert dat het scheppen van concurrentiële markten de vermindering van discriminatie kan in de hand werken.

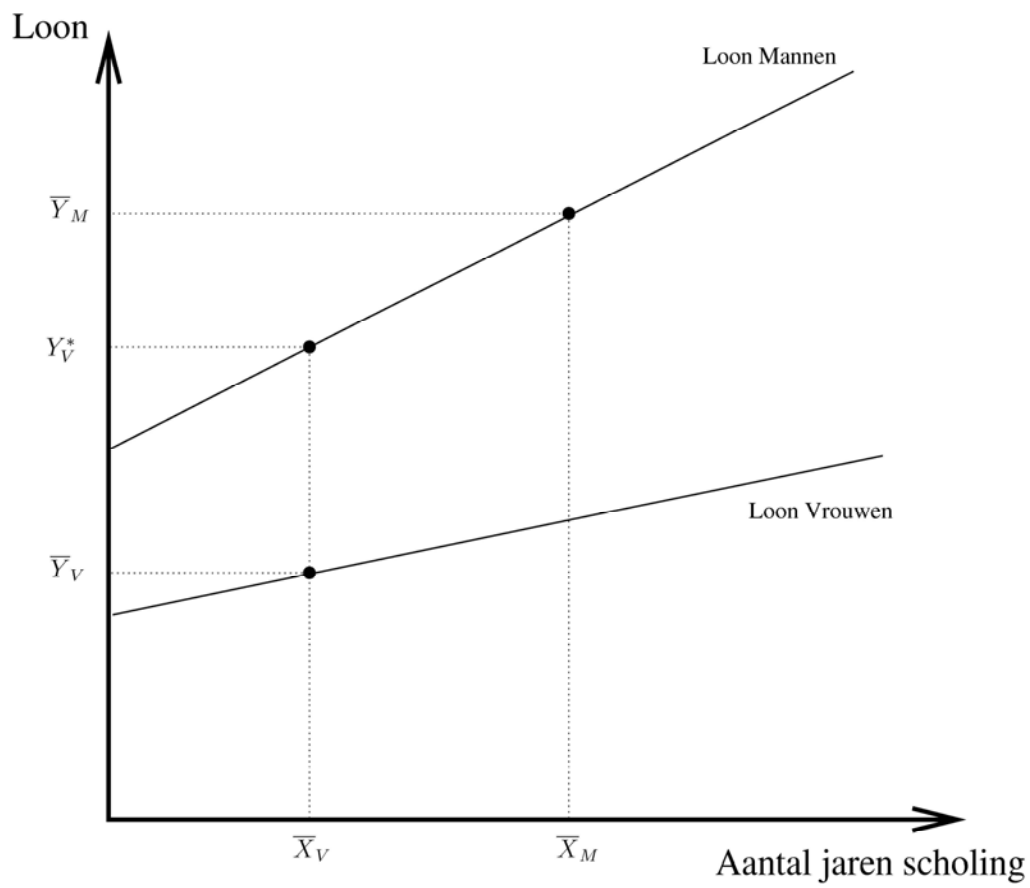
Bijna 6 decennia nadat het beginsel van gelijke beloning tussen mannelijke en vrouwelijke werknemers voor werk van gelijke waarde ingeschreven werd in de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, blijft een persistente ongelijkheid tussen vrouwen en mannen bestaan.

Evolutie Gemiddeld Netto Maandinkomen, 1998-2002

Bron: PSBH micro economische gegevensbank en eigen berekeningen.

Figuur 1

Figuur 2

Tabel 1: De loonkloof tussen mannen en vrouwen in een aantal geselecteerde landen

Country	1979-81	1994-98
Australia	0.80	0.86
US	0.62	0.76
UK	0.62	0.74
Finland	0.73	0.79
Duitsland	0.71	0.75
Frankrijk	0.79	0.89
Zweden	0.83	0.83

Bron: Blau en Lawrence (2000).

Tabel 2: Samenvatting gegevens

Variabele	Gemiddelde	
	Mannen	Vrouwen
Proportie in steekproef	46%	53%
Gemiddelde leeftijd	51 jaar	51 jaar
Proportie hooggeschoold	33%	31%
Gemiddeld aantal uren werk	41	33
Proportie gehuwd	68%	62%
Proportie werkzaam in de privé sector	72%	62%
Belgische nationaliteit	4%	4%
Gemiddeld netto maandinkomen	61187 BF (1517 Euro)	46185 BF (1145 Euro)

Tabel 3: Mincer loonvergelijkingen

Te verklaren variabele: netto maandloon

(in logaritmen)

	Mannen	Vrouwen
# uren gewerkt	0.35** (0.04)	0.63** (0.03)
Leeftijd	0.38** (0.03)	0.40** (0.05)
Gehuwd	0.10** (0.01)	-0.05** (0.02)
Feitelijk gescheiden	0.07 ** (0.03)	0.004 (0.03)
Gescheiden	0.04** (0.02)	0.036 (0.026)
Weduwe	0.17 (0.12)	-0.023 (0.05)
Hooggeschoold	0.18** (0.015)	0.22** (0.026)
Semi-geschoold	0.09** (0.015)	0.10** (0.014)
Vreemde nationaliteit	-0.04* (0.02)	0.01 (0.03)
Werken in de privé sector	-0.015 (0.02)	0.00 (0.01)
Beroepsdummies	Ja	Ja
2-digit sector dummies	Ja	Ja
Jaardummies	Ja	Ja
R²	0.57	0.53

Nota: Robuuste standaardfouten tussen haakjes, ** geeft significant verschillend van nul weer op 5% niveau of minder.

Tabel 4: Oaxaca-Blinder Decompositie

	1998-2002	1998	2002
Gemiddelde loonkloof	31.1%	30.5%	29.1%
Gemiddelde loonkloof, gecontroleerd voor karakteristieken	17.3%	21.9%	16.1%
Percentage van de loonkloof door discriminatie	55.5%	71.8%	55.4%

Tabel 5: Oaxaca-Blinder decompositie volgens scholingsgraad

	Hooggeschoold	Semi- geschoold	Laaggeschoold
Gemiddelde loonkloof	30.7%	37.6%	43.6%
Gemiddelde loonkloof, gecontroleerd voor karakteristieken	13%	20.7%	30.3%
Percentage van de loonkloof door discriminatie	42.3%	55.2%	69.5%

Nota: Hooggeschoold: houder van hoger diploma (hoge school of universiteit), semi-geschoold: houder van diploma secundair onderwijs, laaggeschoold: geen diploma secundair onderwijs.

Tabel 6: Oaxaca-Blinder decompositie volgens concurrentiegraad

	Zwakke concurrentie	Sterke concurrentie
Gemiddelde loonkloof	25.77%	31.3%
Gemiddelde loonkloof, gecontroleerd voor karakteristieken	17.8%	17.8%
Percentage van de loonkloof door discriminatie	69.3%	57%

Nota: Hooggeschoold: houder van hoger diploma (hoge school of universiteit), semi-geschoold: houder van diploma secundair onderwijs, laaggeschoold: geen diploma secundair onderwijs.

Referenties

- Becker, G. (1971). *The Economics of Discrimination*, University of Chicago Press.
- Blau, F. D. and Kahn, L.M. (2000). "Gender Differences in Pay", *Journal of Economic Perspectives*, Fall: 92.
- Blinder, A.S. (1973). "Wage Discrimination: Reduced Form and Structural Variables", *Journal of Human Resources*, Vol. 8(4), pp. 436-65.
- Carlson, Leonard A. en Swartz, Caroline (1988). "The Earnings of Women and Ethnic Minorities, 1959-79", *Industrial and Labor Relations Review*, Vol. 41, July, pp. 530-546.
- Gannon, B., Plasman, R., Rycx, F. and Tojerow, I. (2005). "Inter-Industry Wage Differentials and the Gender Wage Gap: Evidence from European Countries", *IZA DP 1563*, Bonn.
- Gwartney, James D. en Long, James E. (1978). "The Relative Earnings of Blacks and Other Minorities", *Industrial and Labor Relations Review*, Vol. 31, April, pp. 336-346.
- Mincer, J. (1974). "Scholling, Experience and Earnings", National Bureau of Economic Research, New York.
- Oaxaca, R.L. (1973). "Male-Female Wage Differentials in Urban Labor Markets", *International Economic Review*, Vol. 14, pp.693-709
- Plasman, R. en Sissoko, S. (2004). "Comparing Apples with Oranges: Revisiting the Gender Wage Gap in an International Perspective", *IZA DP 1449*
- Reimers, Cordelia W. (1983). "Labor Market Discrimination Against Hispanic and Black Men", *Review of Economics and Statistics*, Vol. 65, November, pp.570-579.
- Rycx, F. en Tojerow, I. (2004). "Rent Sharing and the Gender Wage Gap in Belgium", *International Journal of Manpower*, 25 (3/4), pp. 279-99.
- Veugelers, R. (1989). "Wage Premia, Price Cost Margins and Bargaining Power in Belgian Manufacturing", [*European Economic Review*](#), 33, 169-80.

LEUVENSE ECONOMISCHE STANDPUNTEN

- 1976 - 1. Louis BAECK, De inflatoire groeimachine (uitgeput)
2. Paul DE GRAUWE, Theo PEETERS, De recente inflatie: een structureel of een monetair probleem? (uitgeput)
- 1977 - 3. K. TAVERNIER, Krachtlijnen voor een Belgisch stabilisatiebeleid. (uitgeput)
4. Paul DE GRAUWE, Korporatisme en werkloosheid. (uitgeput)
5. Paul VAN ROMPUY, Enkele structurele aspecten van de crisis. (uitgeput)
6. Louis BAECK, Naar een nieuwe groeicyclus met een ander groeipatroon.
- 1978 - 7. Louis BAECK, Politiek verantwoordelijk handelen en socio-economisch optimum. (uitgeput)
8. Paul DE GRAUWE, Bureaukratische controle en het economisch systeem.
9. Paul VAN ROMPUY, Guido DE BRUYNE, De regionalisatie economisch bekeken. (uitgeput)
10. Louis BAECK, De nieuwe internationale economische orde en haar kritische tegenhangers. (uitgeput)
11. Theo PEETERS, Economisch federalisme: lessen uit het buitenland.
12. Dirk HEREMANS, Economische autonomie en economische unie, krachtlijnen voor een duurzame oplossing.
- 1979 - 13. Paul DE GRAUWE, Arbeidsduurvermindering en tewerkstelling.
14. Economisch Federalisme. (uitgeput)
Deel I: Financiële middelen en herverdeling, Paul VAN ROMPUY, Albert VERHEIRSTRAETEN, Regionale Herverdelings- en Financieringsstromen. Theo PEETERS, Financiële middelenvoorziening voor gemeenschappen en gewesten.
15. Economisch Federalisme.
Deel II: Organisatie en bevoegdheden, Dirk HEREMANS, Verkaveling van bevoegdheden en economische unie.
Vic VAN ROMPUY, Economisch stelsel en verdeling van bevoegdheden.
- 1980 - 16. Guy CLEMER, Karel TAVERNIER, Tewerkstelling en inkomensmatiging in België: een onvermijdelijke keuze.
17. Louis BAECK, Lokomotief strategie: met stoom uit de Eurovalutamarkt. (uitgeput)
18. Michel DOMBRECHT, Theo PEETERS, Sanering van de overheidsfinanciën: gevaarlijk of onvermijdelijk?
- 1981 - 19. Paul DE GRAUWE, Marcia DE WACHTER, Produktie, tewerkstelling en verdeling. Een neo-liberale benadering.
20. Louis BAECK, De jaren tachtig in perspectief. (uitgeput)
21. Paul VAN ROMPUY, Patrick VAN CAYSEELE, Raming van de geregionaliseerde lopende rekening van de overheid in 1979.
22. Paul DE GRAUWE, Loonkosten, energiekosten en kapitaalkosten. België gedurende 1970-1980. (uitgeput)
23. Frans SPINNEWYN, Een verzekeringstechnische benadering van de werkloosheidsverzekering.

- 1982 - 24. Louis BAECK, Herstelbeleid, vroeger en nu. (uitgeput)
 25. Paul DE GRAUWE, Marc JANSSENS, Aanbodeconomische effecten van de belastingsdruk in België.
- 1983 - 26. Paul DE GRAUWE, Guy VERFAILLE, Linkse en rechtse gezondheidsindicatoren van de Belgische Economie.
 27. Louis BAECK, Hoe de crisis ombuigen. (uitgeput)
 28. Paul VAN ROMPUY, Maatschappelijke keuze en economische crisis.
 29. Vic VAN ROMPUY, Erik SCHOKKAERT, Begrotingstekorten, Rentelasten en Openbare schulden in België. Een kijk op half lange termijn.
- 1984 - 30. Dirk HEREMANS, Hans GEEROMS, Marktsector en budgetsector in België. Grenzen aan het overheidsbeslag?
 31. Paul DE GRAUWE, Guy VERFAILLE, Zijn de rentelasten van de overheidsschuld ondraaglijk geworden?
- 1985 - 32. Louis BAECK, De wonderbare wereld van de economische paradigma's. (uitgeput)
 33. Paul VAN ROMPUY, Solidariteitsmechanismen in federale staten. (uitgeput)
 34. Louis BAECK, De V.S. en de E.G.: vergelijking op lange termijn.
 35. Louis BAECK, Het economisch denken in het Spanje van de 16^e en 17^e eeuw.
 36. Guido DE BRUYNE, Paul DE GRAUWE, Herverdeling van het werk en makro-economisch evenwicht.
 37. Paul VAN ROMPUY, Arbeidsmarktflexibiliteit en werkloosheid.
- 1987 - 38. Paul DE GRAUWE, Anne FREMAULT, Micro- en macro-economische effectiviteit van de Belgische prijsreglementering.
 39. Louis BAECK, Kentering in de westerse economie
 40. Johan MORTELMANS, Erik SCHOKKAERT, Lode BERLAGE, Robert VERTONGHEN, De economische wenselijkheid van een snelspoorverbinding door België.
 41. Louis BAECK, De aandelenbeurzen, 1982-87: het lustrum van de stier.
 42. Lode BERLAGE, Dirk TERWEDUWE, Grondstoffenuitvoer van ontwikkelingslanden: machtsmiddel of struikelblok?
- 1988 - 43. Louis BAECK, De westerse economie na de krach. (uitgeput)
 44. Filip ABRAHAM, Nationale vakbonden, interprofessionele loonakkoorden en economische politiek.
 45. Paul VAN ROMPUY, m.m.v. Valentijn BILSEN, 10 jaar financiële stromen tussen de gewesten in België. (uitgeput)
 46. Dirk HEREMANS, Bevoegheidsverdeling en economische autonomie. De staatshervorming in het licht van 1992. (uitgeput)
 47. Wim MOESEN, Dirk HEREMANS, Paul VAN ROMPUY, Mark EYSKENS, Bedenkingen bij de nieuwe financieringsvoorstellen voor gewesten en gemeenschappen. (uitgeput)
 48. Vic VAN ROMPUY, Overheidstekort, overheidsschuld en economische welvaart. Toepassing op België 1947-1988. (uitgeput)

- 1989 - 49. Lodewijk BERLAGE, België en de schulden van de Afrikaanse lage inkomenslanden. (uitgeput)
50. Jacques DREZE, Schuld en coöperatie in de mondiale economie. (uitgeput)
51. Paul DE GRAUWE, Milieuvriendelijke groei: utopie of werkelijkheid? (uitgeput)
- 1990 - 52. Paul VAN ROMPUY, Europese ankerpunten voor het Belgisch begrotingsbeleid. (uitgeput)
53. Louis BAECK, De jaren '90: een Europees decennium. (uitgeput)
54. Paul DE GRAUWE, Stef PROOST, Erik SCHOKKAERT, Denise VAN REGEMORTER, Het milieubeleid in Vlaanderen. Een economische visie. (uitgeput)
55. Paul DE GRAUWE, Wim VANHAVERBEKE, Competitiviteit, oliecrisis en loonindexering. (uitgeput)
56. Wim MOESEN, Begrotingen, beleid en beheer. Over de besparingsvoorstellen, wat ze zijn en wat ze niet zijn. (uitgeput)
- 1991 - 57. D. HEREMANS, M. DE BROECK, Overheidsschuld en financiële markten in de branding. (uitgeput)
58. Louis BAECK, Bruno VAN ROMPUY, Golfoorlog: geopolitiek, petroleum en islam. (uitgeput)
59. Paul DE GRAUWE, Koen STRAETMANS, Het programma-akkoord in de petroleumsector. Een ondoelmatig systeem van prijzencontrole. (uitgeput)
60. Paul DE GRAUWE, Denkoefeningen over de regionalisering van de Belgische overheidsschuld. (uitgeput)
- 1992 - 61. Paul DE GRAUWE, Over Franse kolonisatie en Belgische verankering.
62. Stef PROOST, Beleidsvoorstellen voor de broeikasproblematiek.
63. André DECOSTER, Stef PROOST, Erik SCHOKKAERT, Hervorming van indirecte belastingen: winnaars en verliezers.
64. Paul VAN ROMPUY, Kritische bedenkingen bij de regionalisering van de overheidsschuld.
65. Paul DE GRAUWE, Wat doet de nationale bank met ons geld?
- 1993 - 66. Patrick VAN CAYSEELE, Waarom wij? Of de economische onderbouw van een verankeringsbeleid.
67. Paul DE GRAUWE, Bart VAN DER HERTEN, De legitimering van overheidsmonopolies in het spoorwegvervoer en in de telecommunicatie. Een historische analyse.
68. Paul VAN ROMPUY, Valentijn BILSEN, Regionalisering van de sociale zekerheid.
69. Lodewijk BERLAGE, Wim LAGAE, Afrika, de verwaarloosde debiteur.
70. Mark DE BROECK, Dirk HEREMANS, Vraagtekens bij de overheidsschuld in een federaal België.
71. Wim MOESEN, Paul VAN ROMPUY, De kleine kanten van de grote staatshervorming.
72. Frans SPINNEWYN, De hervorming van de sociale zekerheid micro-economisch belicht.

73. Paul DE GRAUWE, De sterke frank en de staatsschuld.
 74. Filip ABRAHAM, Internationale concurrentie en werkgelegenheid. Hoe arbeidsvriendelijk is ons loonbeleid?
- 1994 -
75. Paul DE GRAUWE, Werktijdverkorting en tewerkstelling.
 76. Wim VANHAVERBEKE, Het ruimtelijk structuurplan Vlaanderen: een beleidsinstrument voor economische ontwikkeling.
 77. Stefan DERCON, Voedselzekerheid: naar een sociale zekerheid voor de allerarmsten.
 78. Paul DE GRAUWE, De EMU zonder België?
- 1995 -
79. Paul DE GRAUWE, Alternatieve financiering van de sociale zekerheid en de arbeidskost.
 80. S. PROOST, C. VINCKIER, I. MAYERES, B. NEMERY, Ozon – eerst denken dan doen.
 81. Paul VAN ROMPUY, Sparen, investeren en de overheidsfinanciën in België.
- 1996 -
82. D. HEREMANS, P. VAN CAYSEELE, Concentratie en concurrentie in de Belgische financiële sector.
 83. Erik BUYST, Ivo MAES, De impact van veertig jaar centrum voor economische studiën.
 84. Paul DE GRAUWE, Het tewerkstellingsbeleid: selectiviteit of universaliteit?
 85. Stef PROOST, Bruno DE BORGER, De transportsector in het jaar 2005.
 86. Erik SCHOKKAERT, Frans SPINNEWYN, Sociale verzekering en bestaansonzekerheid: een offensieve strategie.
 87. Filip ABRAHAM, Paul VAN ROMPUY, Het concurrentievermogen van de Belgische economie in micro- en macro-economisch perspectief.
- 1997 -
88. Filip ABRAHAM, Joeri VAN ROMPUY, Loonbeleid in de Europese Monetaire Unie.
 89. Wim MOESEN, Laurens CHERCHYE, De macro-economische performantie van landen. Meningen en metingen.
- 1998 -
90. Koen ALGOED, De overgang van een omslagstelsel naar een kapitalisatiestelsel: een Belgische case studie.
 91. Johan EYCKMANS, Stef PROOST, Klimaatonderhandelingen in Rio en Kyoto: een succesverhaal of een maat voor niets?
 92. Jozef KONINGS, Peter VAN MALDEGEM, Loonkosten en de vraag naar laaggeschoolde, geschoolde en hooggeschoolde arbeid in Belgische ondernemingen.
 93. Louis BAECK, De Aziatische crisis: perspectivering en nabeschouwing.
- 1999 -
94. Louis BAECK, Financiële mondialisering met speculatieve uitschieters.
- 2000 -
95. Paul DE GRAUWE, Euro-dollarwisselkoers en de fundamentals.
 96. Erwin BASTIAENS, Erik BUYST, Dirk HEREMANS en Christiaan PHILIPSEN, Knelpunten in de financiële dynamiek van de staatshervorming.
 97. Wim MOESEN, Maatschappelijk kapitaal en economische performantie.

- 98. Patrick VAN CAYSEELE en Hans DEGRYSE, De nieuwe economie en bancaire marktstructuren.
- 99. André DECOSTER, Guy VAN CAMP, De hervorming van de personenbelasting: Lessen uit de hervormingen 1988-1993.
- 2001 - 100. Paul VAN ROMPUY, De Europese welvaartsstaat ter discussie.
- 101. Jozef KONINGS, Loonkosten en relocatie van Belgische bedrijven.
- 2003 - 102. Paul DE GRAUWE, De toekomst van de industrie in België.
- 2004 - 103. Wim MOESEN, Instelling, ligging en economische welvaart.
- 104. Louis BAECK, Het globaliseringsdebat in China en in de Islamwereld
- 105. Lode BERLAGE, Mobiliteit over de grenzen heen. Een economische analyse van internationale migratie.
- 106. Inge MAYERES, Stef PROOST, Een beter prijsbeleid voor de Belgische transportsector in 15 stellingen.
- 2005 107. Jan COLPAERT, Luc LAUWERS, Tom VAN PUYENBROECK, Niet-representatieve democratie? Kanttekeningen bij het gemeentelijk kiesstelsel.
- 108. Jozef KONINGS, Worden vrouwen gediscrimineerd op de arbeidsmarkt? Een micro-econometrische analyse voor België.